

Міністерство освіти і науки України
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Схвалено

Вченою радою Чернівецького
національного університету
імені Юрія Федьковича,
протокол № 1
від 3 лютого 2017 року

Затверджено

Ректор Чернівецького національного уні-
верситету імені Юрія Федьковича
С. В. Мельничук
« » 2017 року



ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
підготовки здобувачів
першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 106 Географія

(240 кредитів)

Чернівці, 2017

Освітня програма підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 106 Географія розроблена згідно з вимогами Закону України «Про вищу освіту».

Програма відповідає першому (бакалаврському) рівню вищої освіти та шостому кваліфікаційному рівню за Національною рамкою кваліфікації.

Укладачі програми:

Руденко В.П. – доктор географічних наук, професор.
Джаман В.О. – доктор географічних наук, професор.
Рідуш Б.Т. – доктор географічних наук, професор.
Заячук М.Д. – доктор географічних наук, доцент.
Грицьку В.С. – кандидат географічних наук, доцент.
Заблотовська Н.В. – кандидат географічних наук, доцент.
Ходан Г.Д. – кандидат географічних наук, асистент.
Холявчук Д.І. – кандидат географічних наук, асистент.

Рецензенти:

1. **Олійник Ярослав Богданович** доктор економічних наук, професор, декан географічного факультету Київського національного університету імені Тараса. Г. Шевченка, Заслужений діяч науки і техніки України, член-кореспондент НАПН України, Академік Національної Академії педагогічних наук України, академік Академії наук вищої освіти України.
2. **Заставецька Ольга Володимирівна** доктор географічних наук, професор, завідувач кафедри географії України Тернопільського педагогічного університету імені В.Гнатюка.
3. **Денисик Григорій Іванович** доктор географічних наук, професор, академік Академії наук вищої освіти України, завідувач кафедри фізичної географії природничо-географічного факультету Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського, відмінник освіти України
4. **Яворська Вікторія Володимирівна** доктор географічних наук, професор, професор кафедри економічної та соціальної географії і туризму Одеського національного університету ім. І.І.Мечникова

Програму погоджено:

Гарант освітньої програми

Декан географічного факультету

Перший проректор

проф. В.П. Круль

проф. В.П.Руденко

проф. Р. І. Петришин



Загальна характеристика освітньої програми

У цій програмі для формування шифрів застосовуються скорочення: ОНД – обов'язкові (нормативні) навчальні дисципліни; ДВС – дисципліни вільного вибору студента.

Програма встановлює: необхідний рівень теоретичних знань, практичних умінь, навичок та інших компетентностей, здобутих особою, достатніх для розуміння і аналізу основних наукових теоретичних і прикладних проблем сучасної географії, з якими пов'язана реалізація його освітньо-професійних якостей. Невід'ємною складовою освітньо-професійної програми бакалавра є обов'язкові польові навчальні та виробничі практики, якими логічно завершується вивчення фундаментальних і професійно-орієнтованих географічних дисциплін, методики викладання географії, здійснюються набуття необхідних практичних навичок і умінь. Програма визначає нормативний зміст навчання в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича на даній спеціальності, обсяг і рівень засвоєння у процесі підготовки компетентностей відповідно до вимог першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за фахом; перелік навчальних дисциплін підготовки бакалавра в галузі 10 Природничі науки за спеціальністю 106 Географія; форми проміжної і підсумкової атестації; термін навчання.

1. Мета і завдання освітньої програми

1.1. Бакалавр – це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується вищим навчальним закладом у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Обсяг освітньо-професійної програми становить 240 кредитів ЄКТС.

Мета програми передбачає формування у випускників здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання географії та практичні проблеми у професійній діяльності або навчанні, що передбачає застосування певних теорій та методів географічних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов. Освітньо-професійна програма вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 106 Географія має своїм завданням забезпечення розуміння студентом географії як комплексної науки, безпосередньо пов'язаної з людиною. Важливим спрямуванням програми є набуття такого її змісту і рівня, які забезпечують можливість подальшого володіння ступенем бакалавра, враховуючи, що вища географічна освіта базується на найважливіших парадигмах сучасної географії: просторово-часовій, економічній, екологічній та гуманістичній.

Цілями даної освітньо-професійної програми є також формування у здобувачів компетентностей, необхідних для застосування географічної теорії і практичних навиків, розуміння природи і змісту основних географічних концепцій, законів і закономірностей, а також сфер їхнього застосування, просторово-часових особливостей їхньої дії. Здобувачі ступеня вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 106 Географія повинні бути фахівцями з широким видноколом, фундаментальною базовою географічною і геоекологічною освітою.

1.2. До основних завдань освітньо-професійної програми підготовки

бакалаврів належать: формування у студентів соціально-особистісних, загальних та фахових компетентностей, щоб реалізувати освітньо-професійні можливості в одному з напрямів освіти, науки, практичної діяльності, для ефективного виконання завдань спеціалізованого та практичного характеру відповідного рівня професійної діяльності; забезпечення об'єктивного проміжного і підсумкового контролю якості засвоєння студентами необхідними для професійної діяльності знань; вироблення у студентів практичних навичок застосування цих знань у майбутній професійній діяльності.

2. Зміст освітньої програми

2.1. Освітньо-професійна програма передбачає соціально-особистісну загальну та професійну теоретичну і практичну підготовку, що забезпечує набуття студентом необхідних компетентностей.

Освітньо-професійна програма вищої освіти першого (бакалаврського) рівня зі спеціальності 106 Географія містить наступні складові:

2.1.1. теоретичну підготовку, яка передбачає формування знань про соціо-природні системи, процеси і явища в географічній оболонці, закономірності взаємодії людини і природи, галузевої та територіальної організації природокористування і суспільства та управління процесами їх раціоналізації;

2.1.2. практичну підготовку, яка включає у себе отримання основних практичних навичок та умінь аналітичного, логічного, критичного мислення; умінь поєднувати стаціонарні та польові дослідження;

2.1.3. опанування професійного світогляду, що включає етичні і моральні стандарти професійної поведінки, принципи раціонального природокористування, збереження навколишнього середовища та забезпечення сталого розвитку,

2.1.5. завершується освітньо-професійна підготовка вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем підготовки зі спеціальності 106 Географія складанням державного іспиту зі спеціальності.

2.2. Розподіл змісту освітньо-професійної програми підготовки бакалавра та максимальний навчальний час за циклами наведено у Таблиці 1.

Таблиця 1

**Розподіл змісту
освітньої програми підготовки бакалавра**

№	Цикли дисциплін	Навчальних годин	Кредитів
1.	Цикл загальної підготовки	1740	58
1.1.	Обов'язкові навчальні дисципліни	720	24
1.2.	Вибіркові навчальні дисципліни	1020	34
2.	Цикл професійної підготовки	4920	164
2.1.	Обов'язкові навчальні дисципліни	3210	107
2.2.	Вибіркові навчальні дисципліни	1710	57
3.	Навчальна практика	540	18
Разом		7200	240

2.3. Нормативна частина освітньо-професійної програми:

2.3.1. Перелік нормативних (обов'язкових) дисциплін з кількістю навчальних годин і кредитів ECTS, що відводиться на їх вивчення, наведено у Навчальному плані.

2.3.2. Нормативна частина навчального плану включає в себе дисципліни, спрямовані на здобуття особою знань у загальнонауковій сфері, а також із географічних дисциплін та формування географічного бачення тощо.

Таблиця 2

№	Назва дисципліни	Кількість кредитів	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин на самостійне вивчення	Форма контролю
Цикл загальної підготовки						
Обов'язкові навчальні дисципліни						
1.	Актуальні питання історії та культури України	4	120	30	90	екзамен
2.	Іноземна мова (за професійним спрямуванням)	6	180	90	90	екзамен, залік
3.	Українська мова (за професійним спрямуванням)	3	90	30	60	екзамен
4.	Професійна іноземна мова	3	90	24	66	залік
5.	Філософія	4	120	30	90	екзамен
6.	Загальна психологія	3	90	30	60	залік
	Всього	24	720	249	471	
Цикл професійної підготовки						
Обов'язкові навчальні дисципліни						
1.	Загальне землезнавство	5	150	60	90	екзамен
2.	Топографія з основами геодезії ³	4	120	60	60	екзамен
3.	Основи раціонального природокористування і охорона природи	4	120	45	75	залік
4.	Геологія загальна та історична	5	150	75	75	екзамен
5.	Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства	5	150	60	90	екзамен
6.	Картографія, геоматика з основами ДЗЗ	5	150	75	75	екзамен
7.	Загальна гідрологія з основами океанології	4	120	60	60	екзамен
8.	Географічні інформаційні системи	5	150	45	105	екзамен

9.	Метеорологія і кліматологія	5	150	60	90	екзамен
10.	Геоморфологія	5	150	60	90	екзамен
11.	Фізична географія материків і океанів	8	240	120	120	екзамен
12.	Біогеографія	4	120	60	60	екзамен
13.	Ландшафтознавство	4	120	60	60	екзамен
14.	Регіональна економічна і соціальна географія	8	240	108	132	екзамен
15.	Основи географічного менеджменту і маркетингу	4	120	36	84	залік
16.	Географія населення і розселення	4	120	36	84	екзамен
17.	Фізична географія України	4	120	48	72	екзамен
18.	Економічна і соціальна географія України	4	120	45	75	екзамен
19.	Географія світового господарства	4	120	44	76	екзамен
20.	Ретроспективна географія з основами етнографії	3	90	33	57	екзамен
21.	Теорія і методологія географічної науки	4	120	44	76	екзамен
22.	Курсова робота	3	90		90	екзамен
23.	Курсова робота	3	90		90	екзамен
24.	Суспільна географія	4	120	44	76	екзамен
25.	Практика	6	180		180	екзамен
26.	Практика	5	150		150	екзамен
27.	Виробнича практика	3	120		90	екзамен
28.	Виробнича практика	4	120		120	екзамен
Всього:		125	3660	1219	2411	

2.4. Вибіркові навчальні дисципліни освітньої програми (цикл загальної та професійної підготовки)

2.4.1. Перелік вибірових дисциплін з кількістю навчальних годин і кредитів ECTS, що відводиться на їх вивчення, наведено у Навчальному плані. Атрибутивним принципом даної освітньо-професійної програми є щорічне оновлення цього переліку.

2.4.2. Дисципліни вибору студента спрямовані на здобуття останніми поглиблених спеціальних теоретичних і практичних знань, таких же умінь і навичок за обраною спеціальністю та вдосконалення власної особистості тощо.

2.4.3. Вибіркова частина навчального плану створює передумови для відображення у змісті освітньо-професійної програми особливостей вузькопрофільної підготовки в межах обраних дисциплін, для диференціації та індивідуалізації підготовки бакалавра із спеціальності 106 Географія із врахуванням їхньої майбутньої професійної діяльності.

2.4.4. Кожного семестру студент обирає дві навчальні дисципліни, по одній з кожного блоку підготовки, загалом – шістнадцять навчальних дисциплін.

Таблиця 3

№	Назва дисципліни	Кількість кредитів	Кількість годин	Кількість аудиторних годин	Кількість годин на самостійне вивчення	Семестр / Форма контролю
Цикл загальної підготовки						
Вибіркові навчальні дисципліни*						
1	Геоєкологія	4	120	45	75	екзамен
2	Громадське здоров'я та медицина порятунку або Фізична культура або Глобальні зміни клімату або методика навчання географії на I рівні вищої освіти або урбоекологія	3	90	30	60	залік
3	Основи моніторингу і географічне прогнозування	4	120	36	84	залік
4	Географія ПРП України	4	120	48	72	екзамен
5	Тематична картографія	4	120	45	75	екзамен
6	Рекреаційна географія	4	120	33	87	залік
7	Основи економічних знань	4	120	45	75	екзамен
8	Оцінка ландшафтів методами природної індикації	3	90	30	60	залік
9	Основи регіоналістики	4	120	45	75	залік
Всього		34	1020	357	663	
Цикл професійної підготовки						
Вибіркові навчальні дисципліни*						
1	Методика галузевих експедиційних досліджень (ф/г, е/г, регіональних)	4	120	45	75	залік
2	Вступ до фізичної географії або вступ до географії України або вступ до економічної	3	90	30	60	залік

	географії або фізичне виховання					
3	Історія географії в Україні або Основи геохімії або Українознавчі студії	4	120	45	75	залік
4	Обробка результатів наукових ф/г, е/г, регіональних досліджень	4	120	45	75	залік
5	Краєзнавство абоРегіональний суспільно- географічний аналіз	3	90	45	45	екзамен
6	Основи фізики Землі або Економіка і географія природокористуванн я	4	120	36	84	залік
7	Основи ландшафтної екології або Географічні аспекти глобальних проблем людства або географія с/г	4	120	45	75	залік
8	Прикладне ландшафтознавство або географія логістики абоРозміщення продуктивних сил України	4	120	45	75	залік
9	Соціальна екологія або Географія міжнародних відносин та євроатлантичної інтеграції України	4	120	45	75	залік
10	Прикладна фізична географія або Основи економічної географії або ТЕОВ виробництва	4	120	33	87	екзамен
11	Політична географія та геополітика України	4	120	33	87	залік
12	Конструктивна географія абоТериторіальні системи розселення	3	90	33	57	залік
13	Палеогеографія або Географія АПК України або	4	120	45	75	залік

	Менеджмент природоохоронної діяльності					
14	Прикладна економічна і соціальна географія або Етногеографія України або Геологія та тектоніка України	4	120	45	75	екзамен
15	Регіональна геоморфологія або Географія людського розвитку регіонів України або Оцінка ПРП	4	120	45	75	екзамен
Всього		57	1710	615	1095	
<i>* В семестр студент обирає дві дисципліни із запропонованого переліку – по одній з кожного циклу підготовки</i>						

3. Навчальна практика

3.1. Навчальна практика є обов'язковим компонентом освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів у галузі 10 Природничі науки за спеціальністю 106 Географія і має на меті набуття останніми професійних навичок та вмінь відповідного рівня діяльності. Упродовж навчальних та виробничих практик студенти закріплюють теоретичні знання, удосконалюють практичні навички, виконують завдання з науково-дослідної роботи, проводять апробацію результатів власних курсових досліджень.

3.2. Метою навчальної практики є формування професійних вмінь і особистісних якостей фахівця та на їх основі оволодіння видами професійної діяльності на рівні, який відповідає освітньо-кваліфікаційній програмі підготовки фахівця-географа.

3.3 Згідно з навчальним планом підготовки бакалаврів з географії, навчальна практика проводиться у другому, четвертому, п'ятому, шостому семестрах у обсязі 540 годин (18 кредитів ECTS).

4. Очікувані результати навчання

(компетентності освітньої і професійної складової)

а. Освітньо-професійна програма вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти зі спеціальності 106 Географія спрямована на надання студентам знань та вироблення у здобувачів освітнього ступеня навичок, необхідних для формування у випускників здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання географії та практичні проблеми у професійній діяльності або навчанні, що передбачає застосування певних теорій та методів географічних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

б. У результаті навчання очікується набуття студентами наступних **соціально-особистісних компетентностей:**

1. Здатність виконувати різноманітні соціальні ролі, вміння презентувати себе, колектив, Україну.

2. Вміти вибирати цільові та смислові установки для своїх дій і вчинків.
3. Здатність планувати та управляти часом.
4. Здатність вчитися і бути сучасно освіченим, усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя.
5. Здатність бути критичним і самокритичним.
6. Здатність виступати з усними повідомленнями, ставити запитання, дискутувати, вести ділове спілкування в усній або в письмовій формі.
7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
9. Володіння способами взаємодії суспільним оточенням, здатність працювати як самотійно, так і в команді.
10. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

с. Також очікується набуття наступних **загальнопрофесійних компетентностей**, зокрема:

1. Здатність до абстрактного мислення, володіння способами визначення мети навчання, планування, аналізу і самооцінки.
2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
3. Здатність бачити, розуміти і оцінювати події та явища.
4. Вміння та навички самотійно шукати, аналізувати і відбирати інформацію, організовувати, перетворювати, зберігати і передавати її.
5. Здатність використовувати набуті знання в своїй майбутній професійній діяльності.
6. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.
7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
8. Здатність спілкуватися іноземною мовою за спеціальністю.
9. Навички використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій.
10. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.
11. Визнання морально-етичних аспектів досліджень і необхідності наукової доброчесності, а також професійних кодексів поведінки.
12. Навички дотримувати безпеки життєдіяльності.
13. Прагнення до збереження довкілля та забезпечення сталого розвитку суспільства.

d. Спеціальні компетентності. Освітній процес зі спеціальності 106 Географія за першим (бакалаврським) рівнем покликаний сформувати у студента широкий спектр теоретичних і прикладних знань про географічні процеси і явища, а також навичок та умінь для виконання дослідницьких та прикладних завдань у сфері географії, зокрема:

1. Здатність показувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії та складу ландшафтної оболонки Землі як соціо-природної системної цілісності.
2. Здатність визначати застосування та роль географічної науки для суспільства та господарській діяльності зокрема.

3. Здатність показувати базові знання з фізики, хімії, екології, математики, інформаційних технологій, економічних, соціальних наук та наук дотичних до географії.
4. Здатність ідентифікувати і класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у геосферах, їхні властивості та притаманні їм процеси.
5. Ступінь оволодіння знаннями, уміннями та навичками, необхідними для здійснення самостійної пізнавальної діяльності.
6. Досягнення високого рівня сформованості досвіду спеціалізованої діяльності та його безпосереднє застосування; досвіду прояву професійних компетентностей у різноманітних стандартних і нестандартних ситуаціях.
7. Оперування емпіричними спеціалізованими знаннями при конкретизації теоретичних географічних знань та обґрунтуванні висновків теоретичного змісту.
8. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні геосфер.
9. Здатність аналізувати склад і будову геосфер (відповідно до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.
10. Знання і використання специфічних для географії теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації.

5. Очікувані результати практичної підготовки (компетентності практичної складової)

5.1. Практична складова спрямована на формування умінь і навичок, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного географічного характеру, а також поглиблення і закріплення знань, здобутих у процесі гуманітарної, соціально-економічної, природничо-наукової та професійної підготовки студентів-географів.

5.2. Практична складова передбачає:

- 5.2.1. Уміння застосовувати знання у практичній діяльності при аналізі, оцінці та моделюванні географічних систем.
- 5.2.2. Навички використання польових та лабораторних методів для аналізу природних та природно-антропогенних систем об'єктів.
- 5.2.3. Вміння самостійно досліджувати географічні об'єкти та процеси (відповідно до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах.
- 5.2.4. Вміння синергетичного поєднання географічних знань і вмінь, здібностей та навичок, необхідних для роботи з картами та виконання зйомок.
- 5.2.5. Навички розуміння географічних карт і користування ними в наукових дослідженнях, практичній та навчальній діяльності; оперування географічними поняттями (загальними та частковими); опанування процесом безпосередніх польових вимірювань.
- 5.2.6. Навички оптимального використання набутих здібностей в процесі польових дослідницьких робіт.
- 5.2.8. Навички збору, реєстрації та аналізу даних за допомогою відповідних методів і технологічних засобів у польових і лабораторних умовах.
- 5.2.9. Навички упорядковувати й узагальнювати матеріали польових та лабораторних досліджень, інтегрувати їх від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання.

5.2.10. Вміння планувати, організовувати та проводити дослідження і готувати звітності про результати досліджень.

6. Нормативний зміст підготовки здобувачів освітнього рівня бакалавр зі спеціальності 106 Географія, сформульований у термінах результатів навчання

6.1. Результати навчання здобувачів освітнього рівня бакалавр зі спеціальності 106 Географія оцінюються за стобальною шкалою оцінювання. Порядок оцінювання результатів навчання затверджено Вченою радою університету та ректором університету у відповідності до вимог чинних правових актів.

6.2. Система оцінювання результатів навчання базується на наступних основних принципах:

6.2.1. обґрунтованість – оцінка повинна бути співмірною рівню результатів навчання;

6.2.2. неупередженість – результати оцінювання повинні бути об'єктивними і не залежати від суб'єктивної позиції того, хто оцінює, а критерії та методи оцінювання – бути єдиними щодо всіх, хто оцінюється;

6.2.3. зрозумілість – система оцінювання повинна бути чіткою і повністю визначеною наперед як для тих, хто оцінює, так і тих, кого оцінюють;

6.2.4. корисність – оцінювання повинно позитивно сприйматись тими, хто оцінюється, відігравати роль одного з найголовніших мотиваційних чинників добросовісної професійної підготовки і бути позитивним внеском у здійснення завдань освітньої програми.

6.3. Результати успішного набуття вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем зі спеціальності 106 Географія передбачають її диференціацію на: **відмінний** (відповідає високим вимогам – оцінка А), **типовий** (відповідає середнім і вище середнього рівня вимогам – оцінки С і В) і **пороговий** (відповідає мінімальним і вище мінімального рівня вимогам – оцінки Е і D) рівні за вимогами до компетентностей здобувачів освітнього ступеня відповідно до міри засвоєння нормативного змісту підготовки:

6.3.1. **відмінний рівень.** Досягнення цього рівня означає дуже добре чи відмінне оволодіння знаннями, уміннями і практичними навичками. Здобувач освітнього ступеня може вільно застосовувати отримані знання і демонструвати набуті уміння та практичні навички у складних ситуаціях. Для відмінного рівня характерною є наявність зв'язку між різними знаннями з точки зору цілісного підходу, тому здобувач освітнього ступеня може здійснити аналіз певної інформації у контексті системності знань. Здобувач освітнього ступеня самостійно обирає найоптимальніші методи теоретичного дослідження і практичної роботи та ефективно застосовує їх і у всіх заданих йому питаннях.

6.3.2. **типовий рівень.** Досягнення цього рівня означає середнє чи добре оволодіння знаннями, уміннями та практичними навичками. Здобувач освітнього ступеня може застосовувати отримані знання і демонструвати набуті уміння та практичні навички як в простих, так і в складних ситуаціях. Для типового рівня характерно наявність зв'язку між окремими знаннями, проте з точки зору цілісного підходу відчувається недостатність умінь і практичних

навиків з оцінювання відповідної інформації у контексті сукупності знань. Здобувачу освітнього ступеня відомі важливі і деякі специфічні методи теоретичного дослідження і практичної діяльності, він також може самостійно вибрати більшість з відомих йому методів та застосувати їх у заданих ситуаціях. Загальні компетентності розкриваються у більшості ситуацій.

6.3.3. пороговий рівень. Досягнення цього рівня означає слабе чи задовільне оволодіння знаннями, уміннями та практичними навичками. У простих ситуаціях здобувач освітнього ступеня може застосувати отримані знання і демонструвати набуті уміння та практичні навички, але не здатний цього зробити при підвищенні рівня складності ситуації. Для порогового рівня характерна фрагментарність знань. Загалом здобувачу освітнього ступеня відомі важливі методи теоретичного дослідження і практичної діяльності, але він не може самостійно вибрати більшість із відомих йому методів і застосувати їх у заданих ситуаціях. Загальні компетентності розкриваються в одиничних ситуаціях.

6.3.4. Ненабуття студентом хоча б порогового рівня знань, умінь та навичок, компетентностей із відповідної навчальної дисципліни оцінюється оцінками FX та F і означає відповідно, що студент повинен повторно скласти певний предмет чи повторно його прослухати і заново скласти іспит або залік.

6.4. Для одержання оцінки «відмінно» студент повинен бути спроможним:

- демонструвати глибоке розуміння географічних процесів та явищ, інформація про які отримана з різних джерел, а також робити про це аналітичні висновки та коментарі;
- здійснювати синтез відповідних концепцій і теоретичних положень географії у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання;
- пропонувати власну обґрунтовану оцінку висновків, які виникають у процесі опрацювання відповідних матеріалів, включно з оцінкою щодо їх достовірності, обґрунтованості та важливості;
- давати переконливі та аргументовані оцінки на основі аналізу суперечливих позицій;
- проявляти ініціативу у проведенні самостійних досліджень та формуванні джерельної бази;
- диференціювати складність питань з певної теми і використовувати різноманітні інформаційні джерела для їх самостійного опрацювання;
- самостійно визначати обсяг та рівень засвоєння певного матеріалу і за необхідності підтримувати зворотній зв'язок для отримання відгуку і формування подальшого плану дій;
- використовувати державну мову та географічну термінологію на високому професійному рівні;
- вільно виступати перед різною аудиторією з достатньою обґрунтованістю теми, що висвітлюється;
- вільно дискутувати на складні природничо-наукові та професійні теми;
- здійснювати критичний і системний аналіз географічних явищ та процесів;

- виявляти географічні проблеми і пропонувати способи їх вирішення з використанням наявних теоретичних і прикладних знань;
- демонструвати глибокі знання та розуміння природних та соціально-економічних особливостей функціонування ландшафтної оболонки Землі;
- застосовувати набуті знання у ситуаціях високої складності, аналізуючи факти і мотивовано обґрунтовуючи свій висновок;

6.5. Для одержання оцінки «добре» студент повинен бути спроможним:

- визначати вагомість та переконливість оцінки географічних умов, процесів і ресурсів;
- проводити збір та інтегрований аналіз географічних матеріалів з різних джерел;
- давати обґрунтований висновок про географічні проблеми та шляхи їх вирішення;
- формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу відомих географічних закономірностей;
- узгоджувати план власного географічного дослідження і самостійно формувати матеріали за визначеними джерелами;
- використовувати різноманітні інформаційні джерела для засвоєння складних питань з певної теми;
- самостійно визначати і формулювати ті питання, які потребують географічного пояснення;
- вільно володіти письмовою та усною державною мовою, правильно вживаючи географічну термінологію;
- викладати географічний матеріал відповідно до потреб певної аудиторії;
- висловлювати власні позиції із складних наукових і професійних тем;
- належно використовувати географічну інформацію для своєї професійної діяльності;
- вільно використовувати для професійної діяльності доступні інформаційні технології і бази даних;
- користуватися комп'ютерними програмами у межах стандартного програмного забезпечення з використанням електронних таблиць, графіків та інших можливостей;
- працювати в групі як учасник, формуючи власний внесок у виконання завдань групи;
- демонструвати знання і розуміння сучасних законів, концепцій та принципів географічної науки, пояснити особливості їх застосування при вирішенні спеціалізованих завдань;

6.6. Для одержання оцінки «задовільно» студент повинен бути спроможним:

- визначати вагомість та переконливість оцінки географічних умов, процесів і ресурсів;
- проводити збір і аналіз матеріалів з різних джерел, але без достатньої репрезентативності;
- давати короткий висновок про географічні проблеми без достатньої обґрунтованості шляхів їх вирішення;

- оцінювати недоліки і переваги аналізу відомих географічних закономірностей;
- проводити під керівництвом географічні дослідження та опрацьовувати матеріали у рамках стандартних професійних завдань за визначеними джерелами;
- використовувати основні географічні інформаційні джерела для засвоєння питань з певної теми географічних наук;
- самостійно визначати ті питання, які потребують географічного пояснення;
- володіти письмовою та усною державною мовою, належно використовуючи географічну термінологію;
- викладати матеріал з певної географічної проблематики таким чином, щоб розкрити зміст основних питань;
- відтворювати фактичний зміст, демонструючи розуміння з основних наукових та професійних тем;
- використовувати цифрову і статистичну інформацію для своєї професійної діяльності;
- знаходити для професійної діяльності доступні інформаційні ресурси та бази даних і акумулювати необхідну інформацію;
- здійснювати пошук інформації у стандартних пошукових системах, що використовуються в навчальних закладах;
- використовувати комп'ютерні програми у межах стандартного програмного забезпечення;
- адекватно виконувати поставлені завдання в групі і брати участь у груповій дискусії;
- демонструвати загальні знання та розуміння суті і змісту законів, концепцій та принципів географічної науки.

6.7. Для одержання оцінки «незадовільно» студент повинен продемонструвати хоча б мінімальні знання, вміння та навички, а саме: фрагментарно, стисло без аргументації та обґрунтування викладати його під час усних виступів та письмових відповідей, поверхово розкривати зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності. У цьому випадку студент має право повторного проходження відповідної форми академічного контролю без повторного прослуховування курсу відповідної академічної дисципліни.

6.8. Якщо у студента практично відсутні навіть мінімальні знання, вміння, навички, фахові компетенції загалом, що забезпечуються певним предметом, то студент повинен повторно прослухати курс даної навчальної дисципліни.

6.9. Система оцінювання фахової підготовки бакалаврів з географії включає різні методи, які дозволяють відстежувати досягнення здобувача цього освітнього рівня з точки зору здобуття ним необхідних результатів, оцінювати його теоретичні знання і прикладні навички у їх сукупності.

6.10. Студентам надається можливість до початку проведення оцінювання брати участь у прийнятті рішення щодо критеріїв оцінювання, методів оцінки результатів навчання, кількості та обсягу завдань.

6.11. Рівні результатів навчання адекватно визначають обсяг знань і вмінь

здобувачів освітнього ступеня, отриманих ними у результаті навчання зі спеціальності 106 Географія.

7. Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти за першим (бакалаврським) рівнем зі спеціальності 106 Географія

7.1. Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти зі спеціальності 106 Географія за першим (бакалаврським) рівнем охоплює:

7.1.1. затвердження принципів і процедур внутрішнього забезпечення якості вищої освіти за результатами публічного обговорення за участі усіх зацікавлених сторін: професорсько-викладацького колективу, студентів і роботодавців;

7.1.2. затвердження, моніторинг та періодичний перегляд освітньо-професійної програми зі спеціальності 106 Географія за першим (бакалаврським) рівнем;

7.1.3. щорічне оцінювання здобувачів освітнього ступеня;

7.1.4. забезпечення якості науково-педагогічних працівників;

7.1.5. перегляд програм навчальних дисциплін, програм практик, навчально-методичного забезпечення організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи здобувачів освітнього ступеня;

7.1.6. забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;

7.1.7. забезпечення публічної інформації про освітньо-професійну програму;

7.1.8. забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у працях наукових та науково-педагогічних працівників географічного факультету університету і здобувачів вищої освіти.

7.2. Університет в особах Вченої ради університету та ректора університету затверджує принципи і процедури внутрішнього забезпечення якості вищої освіти зі спеціальності 106 Географія за першим (бакалаврським) рівнем, які впливають з стратегічних цілей та ключових завдань Університету у якісній підготовці фахівців-географів. Систематичне та методичне забезпечення якості вищої освіти включає: постійну оцінку і перегляд освітньо-професійної програми, програм навчальних дисциплін та програм практик з метою забезпечення їх відповідності університетському стандарту вищої освіти зі спеціальності 106 Географія за першим (бакалаврським), професійним стандартам географічних професій, сучасним вимогам ринку праці, встановлює критерії та перелік вимог до змісту освітнього процесу і оцінювання здобувачів освітнього ступеня та науково-педагогічних працівників. Академічна політика забезпечення якості освітньо-професійних програм передбачає активну участь адміністрації, науково-педагогічних працівників і здобувачів освітнього ступеня у цьому процесі.

7.3. Університет затверджує освітньо-професійні програми зі спеціальності 106 Географія за першим (бакалаврським) рівнем, а також здійснює їх моніторинг та періодичний перегляд. Структура освітньо-професійної програми, перелік навчальних дисциплін за вибором здобувача освітнього ступеня, базові місця для проходження практик переглядаються

щорічно. Моніторинг та перегляд освітньо-професійної програми здійснюється з урахуванням пропозицій роботодавців та географічних організацій.

7.4. Оцінювання здобувачів вищої освіти здійснюється на підставі Положення про організацію освітнього процесу в Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича. Положення передбачає критерії та процедури такого оцінювання. Належне застосування визначених критеріїв та процедур забезпечує обґрунтоване, надійне та справедливе оцінювання. Форми оцінювання максимально виявляють якість засвоєння знань, а також умінь їх застосувати. Комбінуються різні форми оцінювання (тестова, письмова, усна) з метою глибше виявити компетентності здобувача вищої освіти, особливо вміння усно та письмово формулювати географічні знання і практичні навички. Узагальнені показники успішності оцінювання здобувачів вищої освіти оприлюднюються на офіційних веб-сайтах університету та факультету і в інший спосіб.

7.5. Основою якісного виконання освітньо-професійної програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 106 Географія є компетентні і кваліфіковані науково-педагогічні працівники, які спроможні передати студентам знання і сформувати у них уміння та практичні навички, інші компетентності, необхідні для майбутньої професійної діяльності.

Університет затвердив відповідно до чинного законодавства Порядок прийняття на роботу та вимоги до осіб, які можуть обіймати посади науково-педагогічних працівників, що сприяє забезпеченню якості професорсько-викладацького складу за допомогою конкурсного добору на відповідні посади.

Оцінювання кваліфікації та компетентності науково-педагогічних працівників здійснюється у відповідності з їх науково-педагогічним і практичним досвідом, що включає участь у наукових дослідженнях, використання прогресивних методів викладання, визнання з боку професійного і академічного співтовариства, уміння спілкуватись іноземними мовами, участь у програмах підвищення кваліфікації, конференціях тощо. Основні вимоги до компетентності науково-педагогічних працівників передбачають добре володіння сучасними методиками викладання і знання навчальної дисципліни у наступних розрізах: основні закони, концепції, фундаментальні положення географічних наук, на яких базується відповідна галузь географії, знання практичної складової географії, новітніх спеціалізованих методів навчання і дослідження, вміння формулювати під час навчання завдання і запитання студентам таким чином, щоб допомогти останнім якомога краще підготуватися до майбутньої професійної діяльності.

Оцінювання кваліфікації та компетентності науково-педагогічних працівників здійснюється як індивідуально – іншим науково-педагогічним працівником, так і колегіально – кафедрою, вченою радою факультету чи університету залежно від функціонального завдання такого оцінювання. Обов'язковою складовою оцінювання кваліфікації та компетентності науково-педагогічних працівників є анонімне опитування студентів про якість забезпечення освітнього процесу відповідним науково-педагогічним працівником, що проводиться після закінчення кожного відповідного курсу, але не менше як один раз на рік. Результати такого оцінювання науково-

педагогічних працівників підлягають обговоренню на відкритому засіданні відповідної кафедри, Вченої ради факультету та оприлюдненню як на офіційному веб-сайті університету, так і на офіційних веб-сайтах факультету чи кафедри.

7.6. Важливою складовою внутрішнього забезпечення якості вищої освіти є систематичний змістовний перегляд програм навчальних дисциплін, програм практик та методики викладання.

Освітній процес на географічному факультеті університету враховує професійні вимоги до фахівців з географії, тому формування рефлексивних навичок у рамках освітньо-професійної програми створює можливості для розвитку зв'язку між теорією і практикою і для поширення кращого досвіду (здобувачі освітнього ступеня проводять аналіз теоретичних моделей і практичних ситуацій, виступають із публічними презентаціями своїх проектів на семінарах і конференціях, висувають пропозиції з організації їх практики).

Зміст навчальних дисциплін та їх актуальність переглядаються з урахуванням пропозицій практичних працівників. Їхній професійний досвід використовується і у формі запрошення їх для викладання окремих навчальних дисциплін, проведення майстер-класів тощо.

Система внутрішнього забезпечення якості вищої освіти передбачає процедури оцінювання перегляду методики викладання географічних дисциплін.

Освітній процес базується на синтезі аудиторного навчання і самостійної роботи. Основними завданнями викладання є:

7.6.1. визначення базових навчальних матеріалів і коротке обговорення їх з ухилом на найважливішу інформацію;

7.6.2. ідентифікація на основі навчальних матеріалів основних концепцій і їх обговорення у найрізноманітніших особистісних аспектах;

7.6.3. ідентифікація і обговорення практичних географічних проблем, які впливають з навчальних матеріалів та практики;

7.6.4. вказівка на необхідні джерела для вирішення порушених проблем;

7.6.5. спрямування самостійної роботи студентів задля засвоєння ними курсу.

Метою самостійної роботи є належне засвоєння визначених навчальною програмою матеріалів і використання цих матеріалів для вирішення обговорюваної з викладачем проблематики.

У ході навчання застосовуються і поєднуються різні методи викладання і навчання:

7.6.6. викладання: лекція (традиційна та інтерактивна);

7.6.7. методи вправління, спрямовані на розвиток практичних навичок: дискусія, дослідницька діяльність, індивідуальна чи групова робота над проектами, імітація, мозковий штурм. Реалізація вказаних методів здійснюється при домінуванні практичних і семінарських занять у середніх та невеликих групах;

7.6.8. методи, які стимулюють самостійну роботу (засвоєння матеріалу, аналіз прикладу, вирішення проблеми, імітація, пізнавальні ігри,

індивідуальний пошук проблем, методи контролю і самоконтролю);

7.6.9. методи дослідницького характеру (пошук інформації, аналіз і синтез інформації, аналіз відповідних дій, застосування конкретного методу дослідження, інтерпретація даних тощо) лежать в основі самостійної роботи.

Методи контролю і самоконтролю становлять собою самостійну групу методів – це методи, які гарантують науково-педагогічному працівнику і здобувачам освітнього ступеня зворотній зв'язок у ході навчання і дають здобувачу освітнього ступеня можливість провести у ході навчання поглиблене дослідження прикладного характеру, яке у подальшому реалізується у кваліфікаційній роботі.

7.7. Університет забезпечує достатні навчальні ресурси для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи здобувачів освітнього ступеня. Студенти мають вільний доступ до всіх навчально-методичних матеріалів, у тому числі використовуючи он-лайн доступ. Навчально-методичні матеріали, окрім теоретичного характеру містять матеріали для формування належних практичних навичок та умінь.

Освітній процес передбачає можливість для здобувачів освітнього ступеня під час семінарських чи практичних занять формувати уміння та практичні навички з організації командної роботи у невеликих групах (по 5-7 осіб), а також міжгрупової конструктивної змагальності.

Університет надає здобувачам освітнього ступеня бакалавр з географії найрізноманітніші форми академічної допомоги, включаючи випуск студентських видань, організацію тематичних лекцій та майстер-класів відомих професорів інших географічних шкіл, оцінювання зворотного зв'язку від організації навчання (анкетування), створення умов для навчання осіб з додатковими потребами; надання психологічної допомоги, ознайомлення з можливостями майбутньої професійної кар'єри тощо.

7.8. Використання інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом є одним з важливих елементів у системі внутрішнього забезпечення якості вищої освіти. Університет впроваджує ефективні механізми збору, аналізу і використання відповідної інформації для дієвого управління освітнім процесом. Для цього використовуються електронні бази даних (обліку адрес електронної пошти здобувачів освітнього ступеня, їх поточної успішності, набраних кредитів ЄКТС, банку даних працевлаштування та професійної кар'єри випускників тощо), а також сучасні он-лайн комунікації між структурними підрозділами, науково-педагогічними працівниками та студентами. Це дозволяє забезпечувати зворотній зв'язок і впроваджувати адаптивну управлінську модель.

Зворотній зв'язок дає можливість постійно досліджувати і оцінювати ефективність співпраці у освітньому процесі, а також планувати перспективи його удосконалення.

7.9. Університет запровадив ефективну систему запобігання та виявлення академічного плагіату у працях наукових та науково-педагогічних працівників географічного факультету і здобувачів освітнього ступеня бакалавр з географії, послідовно реалізує політику академічної доброчесності.

Університет постійно оприлюднює оновлену, неупереджену та

об'єктивну публічну інформацію про освітньо-професійну програму зі спеціальності 106 Географія за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти з інформацією про навчальні курси, програми практик, програми стажування, міжнародну співпрацю з питань вдосконалення підготовки географів тощо.

**Профіль освітньої програми
бакалавра зі спеціальності 106 Географія**

<i>Тип диплома та обсяг програми</i>	Одиничний ступінь, 240 кредитів ЄКТС за 4 навчальні роки
<i>Вищий навчальний заклад</i>	Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
<i>Акредитуюча інституція</i>	Національна агенція забезпечення якості вищої освіти
<i>Період акредитації</i>	Програма впроваджена в 2016 році
<i>Рівень програми</i>	FQ-EHEA – перший цикл, QF-LLL – 6 рівень, НРК – 6 рівень
Ціль програми	
Загальна мета програми полягає у формуванні у випускників здатності розв'язувати складні спеціалізовані завдання географії та практичні проблеми у професійній діяльності або навчанні, що передбачає застосування певних теорій та методів географічних наук і характеризується комплексністю та невизначеністю умов	
Характеристика програми	
<i>Предметна область, напрям</i>	Природничі науки. Пізнання закономірностей взаємодії людини і природи, галузевої та територіальної організації природокористування і суспільства та управління процесами їх раціоналізації.
<i>Фокус програми: загальна / спеціальна</i>	Загальна. Програма спрямована на узагальнений об'єкт діяльності, пов'язаний із процесами і явищами в географічній оболонці, територіальною взаємодією природи і суспільства, раціональним природокористуванням та охороною навколишнього природного середовища
<i>Орієнтація програми</i>	Програма поєднує професійну орієнтацію, що передбачає формування основних компетентностей необхідних для роботи у галузях господарства, пов'язаних з природокористуванням і моніторингом ландшафтної оболонки; дослідницьку, що орієнтована на здобуття теоретичних і практичних знань і умінь для дослідження соціо-природних систем; прикладну складову, що формує розуміння ролі географічних знань у вирішенні комплексних проблем.
<i>Особливості програми</i>	Практична складова навчання є ключовою (визначальною) при вивченні і поясненні географічних процесів і явищ.
Працевлаштування та продовження освіти	
<i>Працевлаштування</i>	Бакалавр географії призначений для роботи у галузях господарства в підрозділах, пов'язаних з використанням засобів і методів моніторингу та прогнозу стану навколишнього природного середовища та ефективного використання природних ресурсів - в режимних, оперативних, пошукових, науково-дослідних організаціях, комплексних та спеціальних експедиціях Інституту географії НАНУ, Міністерства екології та природних ресурсів, Державної служби з геології, Державного агентства водних, а також інших міністерств та відомств, що пов'язані зі сільським та рибним господарством, авіаційним, морським, річковим та залізничним транспортом, геологічними пошуками, виробленням та транспортуванням енергії.
<i>Продовження освіти</i>	Можливість навчання за програмою другого (освітньо-

	професійного) рівня вищої освіти.
Стиль та методика навчання	
<i>Підходи до викладання та навчання</i>	Стиль навчання базується на активному навчанні, передусім на індивідуальному підході до кожного студента. Форма навчання за програмою: денна.
<i>Система оцінювання</i>	Загальна оцінка формується на основі заліково-езаменаційних сесій та державної атестації.
Програмні компетентності	
<i>Загальні</i>	1. Здатність до абстрактного мислення, володіння способами визначення мети навчання, планування, аналізу і самооцінки. 2. Здатність бачити і розуміти та оцінювати події та явища. 3. Здатність виконувати різноманітні соціальні ролі, вміння презентувати себе, колектив, Україну. 4. Вміти вибирати цільові та смислові установки для своїх дій і вчинків, 5. Вміння та навички самостійно шукати, аналізувати і відбирати інформацію, організовувати, перетворювати, зберігати і передавати її. 6. Здатність використовувати набуті знання в своїй майбутній професійній діяльності. 7. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. 8. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності. 9. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. 10. Здатність спілкуватися іноземною мовою за спеціальністю. 11. Навички використання сучасних інформаційних і комунікаційних технологій. 12. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні. 13. Здатність вчитися і бути сучасно освіченим, усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя. 14. Здатність виступати з усними повідомленнями, ставити запитання, дискутувати, вести ділове спілкування в усній або в письмовій формі. 15. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. 16. Володіння способами взаємодії суспільним оточенням, здатність працювати як самостійно, так і в команді. 17. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків. 18. Прагнення до збереження довкілля та забезпечення сталого розвитку суспільства. 19. Навички дотримувати правил безпеки життєдіяльності.
<i>Фахові</i>	1. Здатність показувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії та складу ландшафтно-оболонки Землі як соціо-природної системної цілісності. 2. Здатність визначати застосування та роль географічної науки для суспільства та у господарській діяльності 3. Здатність показувати базові знання з фізики, хімії, екології, математики, інформаційних технологій, економічних, соціальних наук та наук дотичних до географії. 4. Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у геосферах, їхні властивості та

	притаманні їм процеси. 5. Досягнення високого рівня сформованості досвіду спеціалізованої діяльності та його безпосереднє застосування; досвіду прояву професійних компетентностей у різноманітних стандартних і нестандартних ситуаціях; 6. Оперування емпіричними спеціалізованими знаннями при конкретизації теоретичних географічних знань та обґрунтуванні висновків теоретичного змісту; 7. Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні геосфер. 8. Здатність аналізувати склад і будову геосфер (відповідно до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах. 9. Розвиток вмінь синергетичного поєднання географічних знань і вмінь, здібностей та навичок, необхідних для роботи з картами та виконання зйомок 10. Оптимальне використання набутих здібностей в процесі польових дослідницьких робіт; 11. Розуміти географічні карти і користуватися ними в наукових дослідженнях, практичній та навчальній діяльності; оперування географічними поняттями (загальними та частковими); опанування процесом безпосередніх польових вимірювань. 12. Збір, реєстрація й аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних засобів у польових і лабораторних умовах. 13. Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання. 14. Знання і використання специфічних для географії теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації. 15. Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності. 16. Самостійно досліджувати географічні об'єкти та процеси (відповідно до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, 17. Описувати, аналізувати, документувати і звітувати про результати досліджень.
--	--

Програмні результати навчання

Загальні

1. Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області наук географії.
2. Використовувати усно і письмово грамотну професійну державну мову.
3. Виявляти знання і вміння спілкуватися іноземною мовою.
4. Володіти способами визначення мети навчання, планування, аналізу і самооцінки.
5. Бачити і розуміти та оцінювати події та явища.
6. Виконувати різноманітні соціальні ролі, вміння презентувати себе, колектив, Україну.
7. Вибирати цільові та смислові установки для своїх дій і вчинків.
8. Використовувати набуті знання в своїй майбутній професійній діяльності.
9. Застосовувати знання у практичних ситуаціях.
10. Знати і розуміти предметну область та професійну діяльність.
11. Використовувати сучасні інформаційні і комунікаційні технології.
12. Проводити дослідження на відповідному рівні.
13. Вчитися і бути сучасно освіченим, усвідомлювати необхідність навчання впродовж життя.
14. Виступати з усними повідомленнями, ставити запитання, дискутувати, вести ділове спілкування в усній або в письмовій формі.

15. Виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
16. Взаємодіяти із суспільним оточенням, працювати як самостійно, так і в команді.
17. Наполегливо виконувати поставлені завдання і взяті обов'язки.
18. Забезпечувати збереження довкілля та сталого розвитку суспільства.
19. Дотримувати правил безпеки життєдіяльності.

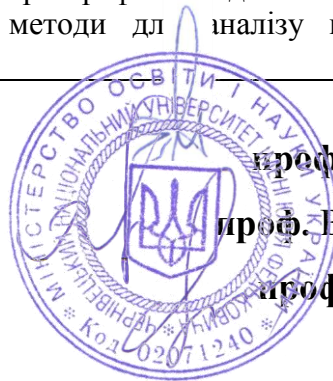
Професійні

20. Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки Землі як соціо-природної системної цілісності.
21. Застосовувати моделі, методи і дані фізики, хімії, екології, математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних процесів формування і розвитку геосфер.
22. Розуміти застосування та роль географічної науки для суспільства та у господарській діяльності.
23. Ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у геосферах, їхні властивості та притаманні їм процеси.
24. Високий рівень сформованості досвіду спеціалізованої діяльності та його безпосереднє застосування; досвід прояву професійних компетентностей у різноманітних стандартних і нестандартних ситуаціях.
25. Володіти та використовувати емпіричні та спеціалізовані знання при конкретизації теоретичних географічних знань та обґрунтуванні висновків теоретичного змісту.
26. Виконувати дослідження геосфер за допомогою кількісних методів аналізу.
27. Аналізувати склад і будову геосфер (відповідно до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.
28. Вміти оптимально використовувати набуті здібності в процесі польових дослідницьких робіт.
29. Знати географічні карти і використовувати у наукових дослідженнях, практичній та навчальній діяльності; оперування географічними поняттями (загальними та частковими); опанування процесом безпосередніх польових вимірювань.
30. Вміти планувати та проводити самостійні дослідження природних об'єктів і процесів у геосферах в польових і лабораторних умовах і готувати звіти за їхніми результатами.
31. Упорядковувати й узагальнювати матеріали польових та лабораторних досліджень, інтегрувати їх від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання.
32. Називати і використовувати теорії, парадигми, концепції та принципи географічних наук відповідно до спеціалізації.
33. Описувати, аналізувати, документувати і звітувати про результати досліджень.
34. Використовувати інформаційні технології та картографічні моделі в галузі географічних наук.
35. Використовувати польові та лабораторні методи для аналізу природних та природно-антропогенних систем об'єктів.

Гарант освітньої програми

Декан географічного факультету

Ректор



проф. В.П. Круль

проф. В.П. Руденко

проф. С. В. Мельничук